

Sandhedsbevis ved Ærefornærmelser.

Indlæg i Diskussionen om dette Emne paa det nordiske Juristmode
i Stockholm.

Af Oluf H. Krabbe.

Naar der rent principielt skal tages Stilling til Spørgsmaalet: for eller mod Sandhedsbeviset, saa er jeg for mit Vedkommende ikke i Tvivl om, at mit Valg maa falde ud til Gunst for den Opfattelse, at Sandhedsbeviset maa være tilladt med diskulperende Virkning. Dette bør være Udgangspunktet og Hovedreglen, og jeg maa i saa Henseende slutte mig til de 2 Hovedbetragtninger, som allerede i en Afhandling fra 1814*) er fremførte af den store danske Retslærde Anders Sandøe Ørsted.

Den første Betragtning er den, at den almindelige Samfundsmoral er bedst tjent med Anerkendelsen af Retten til at tale Sandhed paa dette Omraade. Dette, at man maa laale, at ens Slyngelstreger er undergivet Ytringsfrihedens Censur i Form af Medborgernes Fordømmelse, er utvivlsomt en opdragende Faktor af saa stor Værdi, at Samfundet ikke bør give Afkald paa den. Ved som almindelig Regel at sætte Straf for en Sigtelse uden Hensyn til, om den er sand eller usand, vilde Loven bidrage sit til at udviske Forskellen mellem Slyngelen og Hædersmanden og slette Skellet mellem godt og ondt. Lovens Trusel om Straf for Forbrydelser har sin store — utvivlsomt sin største — Betydning ved at afholde Folk fra at begaa Forbrydelser, og paa samme Maade vil Sandhedsbevisets Frihed virke

*) Nyt juridisk Arkiv 8. Bd. S. 186 ff.

præventivt til, at forkastelige Handlinger ikke foretages. Straffetruselen og Sandhedsbevisets Tilladelighed supplerer for saa vidt hinanden. Der er saa meget mere Grund til at understrege dette, som disse Virkninger af Sandhedsbeviset og Straffetruselen er usynlige, medens de grove Udskejelser, som Bladene af og til gør sig skyldige i ved at overskride Ytringsfrihedens Grænser, er iøjnefaldende, og den, der vil paastaa Sandhedsbeviset indskrænket, derfor tilsyneladende altid har de bedste Kort paa Haanden. Der er efter min Mening ingen Tvivl om, at ikke alene det offentlige Liv — Embedsstandens Hæderlighed og Erhvervslivets Renhed — er bedst tjent med en offentlig Kritik, der ikke hæmmes ved nogen Indskrænkning i Sandhedsbeviset, men at det samme i det store og hele ogsaa gælder om Moraliteten i mere private Forhold, saasom Husbondens Forhold til hans Tyende, Folks Behandling af deres Husdyr o. s. v.

Den anden Hovedbetragtning til Støtte for Sandhedsbevisets Frihed er den, at man ved at udelukke Beviset for Sigtelsens Sandhed tillige vilde afskære Beviset for dens Usandhed. Man vilde da for det første ikke yde den uskyldigt fornærmede, der netop ønsker Sigtelsens Usandhed konstateret, tilstrækkelig Oprejsning. Og dernæst vilde man afskære Domstolene fra ved Straffudmålingen at tage Hensyn til, om Sigtelsen har været sand eller ej.

Før at tale med Ørsted: Injurielovene vilde tilintetgøre deres eget Øjemed, Ærens Beskyttelse, naar de nægtede den Beskyldende Adgang til at godtgøre sin Beskyldnings Sandhed og derved fri sig for Straf. »Hvad hjælper det mig«, siger Ørsted, »at jeg faar en Dom, der erklærer Beskyldningen at være død og magtesløs og erklærer min Modstander for en Løgner, naar hele Verden ved, at Dommen bliver den samme, enten hans Udsagn er sandt eller falsk?«

Disse 2 Hovedbetragtninger: Ytringsfrihedens kulturelle Betydning paa dette Omraade og Hensynet til den uskyldigt fornærmedes Interesser forekommer mig saa afgørende, at

der for mig ingen Tvivl er om, at Sandhedsbevisets Frihed maa være Hovedreglen. Herved udelukkes ikke, at der fra Reglen kan opstilles Undtagelser, men det maa ved Bedømmelsen af disses Rækkevidde have for Øje, dels at Sandhedsbevisets gavnlige generalpræventive Virkning ikke svækkes, dels at den uskyldigt fornærmedes Interesser ikke prisgives.

Hvad de nugældende nordiske Lovgivningers Stilling til Sandhedsbeviset angaar, er Forholdet jo det, at den gældende svenske Straffelov principielt staar paa det Standpunkt at forbyde Sandhedsbeviset, medens norsk, finsk og dansk Straffelov principielt tillader Bevisets Førelse og tillægger det diskulperende Virkning. Videst i Retning af at lade Sandhedsbeviset diskulperere gaar den danske Straffelov, hvis Ærefornærmelsesparagrafer ikke indeholder nogensomhelst Begrænsning i Adgangen til at føre Sandhedsbevis. Saadan Begrænsning forekommer vel udenfor de egentlige Ærefornærmelsesparagrafer, men skyldes da den Omstændighed, at den fremsatte Sigtelse befindes at krænke andre Retsgoder end den egentlige private Æreret. Udelukket er Sandhedsbeviset i det af Professor Thyrén fremhævede Tilfælde, at Sigtelsen paatales som krænkende Privatlivets Fred, hvorom dansk Straffelov § 220 har en særlig Straffebestemmelse, og det er ganske rigtigt, som af Professor Thyrén fremhævet, at man ved Benyttelse af denne § ad en Omvej kan komme udenom Sandhedsbeviset ved offentlig Fremsættelse af ærekrænkende Sigtelser om private Forhold.

I Forhold til gældende svensk Ret betyder det af Professor Thyrén udarbejdede Forslag jo en Strømkæntning i Retning af Sandhedsbevisets principielle Tilladelighed, og det vil for saa vidt utvivlsomt blive mødt med Tilslutning fra dansk Side, idet jeg tør anse det for sikkert, at der ikke fra dansk Side er nogen virkelig Stemning for at opgive Sandhedsbevisets Frihed som den til Grund liggende Hoved-

regel. Spørgsmaalet er fra dansk Side kun, om og i hvilket Omfang der bør anerkendes Undtagelser fra Hovedreglen, og her er Forholdet sikkert det, at selv de ivrigste Forkæmpere for Sandhedsbeviset maa indromme, at der forekommer Tilfælde, hvor det ikke bør kunne diskulperes. Næppe nogen vil gøre sig til Talsmand for, at en Mand efter 30—40 Aars Forløb skulde have Ret til uden nogen-
 somhelst rimelig Grund offentligt at fremdrage et af en Medborger virkelig begaaet ganske isoleret Fejltrin. Og selv ikke den ivrigste Forkæmper for Sandhedsbevisets Frihed vilde vel optræde som Forsvarer for en Smudspresses, der uden noget legitimt konkret Formaal offentligt fremdrager ærekrænkende — sande — Sigtelser vedrørende aldeles private Forhold. Anerkendelsen af slige Undtagelser behøver heller ikke at svække den sunde, præventive Betydning af Sandhedsbevisets diskulperende Virkning, naar blot Sandhedsbevisets Frihed opretholdes som Hovedregel.

En Begrænsning af Sandhedsbevisets diskulperende Virkning kan som af Professor Thyrén fremhævet ske enten saaledes, at Beviset udelukkes, eller saaledes, at det førte Bevis ikke diskulperer. Af disse to Begrænsninger er den sidste sikkert den, som vil vække mindst Modstand hos Sandhedsbevisets Tilhængere. Jeg mener da ogsaa, at det vil være rigtigt at ændre den danske Straffelov derhen, at vi i Lighed med, hvad der gælder efter norsk Straffelov og foreslaas i § 8 i Professor Thyréns Udkast, faar en Bestemmelse om, at Sandhedsbeviset med Hensyn til alle Arter af Sigtelser — offentlige saavel som private — ikke fritager for Straf, naar Sigtelsens Fremsættelse har været ganske ubeføjet. En saadan Bestemmelse er der foreløbig Enighed om i den danske Straffelovskommission, hvor den er tænkt formuleret saaledes, at dersom en Sigtelse efter hele dens Karakter, derunder dens Mangel paa berettiget Formaal, skønnes utilbørlig, bliver den at straffe, selv om Sandhedsbevis er ført. Det er navnlig den ganske ubeføjede Fremdragelse af gamle, længst glemte

Forhold, som herved gøres strafbar. Men jeg maa dog stærkt fremhæve, at jeg ikke har megen Tiltro til, at en saadan Bestemmelse vil faa nogen større reel Betydning, naar den ikke sammenknytted med et *F o r b u d m o d s e l v e B e v i s f o r e l s e n*, idet jeg skulde tro, at den, om hvem en saadan *s a n d f æ r d i g* Sigtelse er fremsat, ikke vil være meget tilbøjelig til at anlægge Sag med Udsigt til at faa Sigtelsens Sandhed slaet fast — selv om han samtidig opnaar at faa Ærefornærmeren straffet. Men muligt er det jo, at den Omstændighed, at saadanne bevisligt sande Sigtelser ubetinget stemples som strafbare, vil have den usynlige Virkning, at færre af den Slags Sigtelser fremsættes. I England praktiseres jo dette Standpunkt, idet Sandhedsbeviset dør er frit, men ikke fritager for Straf, medmindre Injurianten godtgør at have handlet »for the public benefit«.

Naar Spørgsmaalet herefter bliver, om man tør udelukke selve *B e v i s f o r e l s e n*, saa er der navnlig to Grupper af Sigtelser, som her melder sig til Særbehandling, og som ogsaa baade i Professor Thyréns Forslag og i forskellige Lovgivninger indtager en Særstilling; den ene Gruppe er Sigtelser for begaaede Forbrydelser, den anden Gruppe: offentlig ærerørig Omtale af Forhold, der tilhører Privatlivet. Grunden til netop at fremdrage disse to Grupper ligger nær for Haanden: For Forbrydelsers Vedkommende er det den Omstændighed, at de kan paatales af Samfundets dertil beskikkede Organer, hvad der kunde synes til en vis Grad at overflødiggøre den almindelige Omtales Kritik. For Sigtelser vedrørende Privatlivet gør den særlige Betragtning sig gældende, at stærke Grunde taler for at beskytte Privatlivets Fred mod offentlig Omtale.

For *s t r a f b a r e H a n d l i n g e r s* Vedkommende er Professor Thyréns Standpunkt det, at Sandhedsbeviset i Principet tillades, men at Bevisførelsen efter Forslagets § 4 kun kan ske gennem Fremlæggelse af en retskraftig Dom. Denne Begrænsning i Bevisførelsen stemmer med, hvad der for Tiden er gældende svensk Ret, og den støttes bl. a. paa,

at Klageren i Ærefornærmelsessagen bør forskaanes for den Forrykkelse af Værnetinget i Straffesager, som en Bevisførelse i Ærefornærmelsessagen let vilde kunne have til Følge. Noget tilsvarende har ikke været kendt i dansk Ret, og jeg mener ikke, at jeg for mit Vedkommende vil kunne slutte mig til en saa vidt gaaende Indskrænkning i Sandhedsbeviset for Forbrydelser. Jeg kan ikke tillægge Fravigelsen af Værnetinget nogen afgørende reel Betydning, og det saa meget mindre, som der jo ikke bliver Spørgsmaal om at tillægge Injuriesagens Udfald Betydning som *res judicata* i en eventuel senere Straffesag; det forekommer mig, at en Regel som den svenske efter Omstændighederne vil kunne stille baade Klageren og Indklagede for ugunstigt — Klageren ved at udsætte ham for en Straffesag, som enten er ganske ubegrundet eller under Anvendelse af Opportunitetsprincippet helst bør undgaas, og Indklagede ved at tvinge ham til mod hans Ønske at søge at fremkalde det offentliges Indblanding i en Sag, som naturligst paatales gennem den private Kritiks »*actio popularis*«.

I særlig Grad maa denne Begrænsning i Sandhedsbeviset forekomme mig betænkelig, naar den — som efter Professor Thyréns Udkast — kommer til at omfatte ogsaa Sigtelser fremsatte mod Embedsmænd, der undertiden kan formodes at blive dækkede netop af de Myndigheder, hvem Paatale af Forbrydelser paahviler. Vi har i dansk Retspraksis virkelig haft det Tilfælde, at en Mand offentlig sigtede en Dommer for Partiskhed i Embedsførelse og i en derefter af Dommeren anlagt Injuriesag i det væsentlige præsterede Sandhedsbevis for sin Sigtelse. Ganske særlig i saadanne store og nyttige Afsløringsprocesser som i Frankrig Zolas' »*J'accuse*« og i Danmark Kampagnen mod Alberti, hvor Angrebene rettes mod Samfundets højeste Myndigheder, forekommer en Indskrænkning i Bevisførelsen mig at være betænkelig. Jeg mener herefter, hvad Sigtelser for straffbare Handlinger angaar, ikke at kunne gaa videre end til den norske Straffelovs Standpunkt: at udelukke Bevisførelsen, naar en Straffesag er afgjort ved endelig *f r i f i n d e n d e D o m*.

Hvad endelig angaar offentlig fremsatte Sigtelser om private og huslige Forhold, saa er Spørgsmaalet om Sandhedsbevisets Tilladelighed her, som af Professor Thyrén fremhævet, Brændpunktet i Diskussionen; det er her, at alle Argumenterne for og imod Sandhedsbeviset mødes.

Jeg er som sagt enig i, at der bør sættes Straf for Sigtelsen uden Hensyn til dens Sandhed, naar den maa anses for utilbørlig; men som jeg ligeledes har nævnet: jeg tror ikke rigtig paa Nyttens af en Bestemmelse om Straf for sande utilbørlige Sigtelser, medmindre Sandhedsbevisets Forelse tillige paa en eller anden Maade udelukkes, idet Frygten for Bevisførelsen vil have til Følge, at de sande, men utilbørlige Sigtelser kun sjældent paa tales.

Professor Thyréns Forslag indeholder nu dels i § 8 en almindelig Bestemmelse om, at en Sigtelse altid, uanset dens Sandhed, kan straffes som »Forulempning« (förolämpning), »naar det af Omstændighederne tydeligt fremgaar, at der er handlet i den Hensigt at forulempe« (där av omständigheterna tydligt framgår, at han handlet i avsikt at förolämpa), dels i § 1 en snævrere Regel om Sandhedsbevisets Udelukkelse indenfor en typisk Gruppe normalt forulempende Sigtelser, nemlig offentlige Sigtelser om private Forhold. Herom bestemmes det i § 1, at Retten, naar Sagen drejer sig om offentlig fremsatte Sigtelser, der vedrører den beskyldtes private Liv, kun maa tillade Sandhedsbeviset, naar den tiltalte forud har godtgjort, »at Beskyldningen, hvis den var sand, burde gøres almindelig bekendt« (förut visat, at tillräckliga skäl funnits, för at be-skyllningen, där den är sann, bort göras allmänt bekant). Denne præliminære Afgørelse om Sandhedsbevisets Tilladelighed træffer Retten ex officio uden Hensyn til, hvad Ærefornærmelsesagens Parter ønsker, og dette er den egentlig bærende Tanke i Forslaget. Denne Bestemmelse om Rettens præliminære Afgørelse af Sandhedsbevisets Tilladelighed stemmer med den hollandske

Straffelov, dog med den — meget væsentlige — Forskel, at den hollandske Straffelov hjemler en saadan Afgørelse for Sigtelser i Almindelighed, medens Professor Thyréns Forslag er begrænset til offentlige Sigtelser om private Forhold.

Professor Thyréns Forslag skulde have det Fortrin, at det fritager Klageren i Injuriesagen for at træffe Valg mellem, om han vil have Sandhedsbeviset ført eller ej. Efter italiensk Lov har Klageren et saadant Valg, og det samme gælder efter dansk Ret, forsaavidt den fornærmede kan vælge mellem en Injuriesag med frittiladt Sandhedsbevis og en Sag om Krænkelser af Privatlivets Fred med Udelukkelse af Sandhedsbevis. Men det er jo ganske rigtigt, at et saadant Valg vil være en kildende Sag, idet Klageren, der foretrækker at blive fri for Sandhedsbeviset, ikke kan undgaa at stemple sig selv som den, der ikke har rigtig rent Mel i Posen, og Professor Thyréns finder derfor en Losning som den italienske ganske ufyldstgørende og er en afgjort Modstander af en »Parallelaktion« som den danske.

Følgen af, at Klageren fritages for at træffe dette pinlige Valg, vil være den, at Folk mere frejdigt vil henvende sig til Domstolene for at faa deres Ære beskyttet, hvilket atter vil sige, at Repressionen bliver hyppigere, og vil kunne virke tilbage til, at Ærefornærmelser som disse sjældnere fremsættes. Det kan heller ikke nægtes, at dette, at Folk uden Frygt kan gaa til Retten, netop i Injuriesager som disse er af den allerstørste Betydning. I det virkelige Liv vil Forholdet jo langt fra altid stille sig saaledes, at Sigtelsen enten er »sand« eller »usand«, men nok saa hyppigt saaledes, at der i Sigtelsen er $\frac{1}{10}$ Sandhed og $\frac{9}{10}$ Løgn. Den private Sladder gør en lille Fjer til 5 Høns, og den offentlige Æreskænder benytter sig af en lille Gnist af Sandhed til at fremføre i de groveste Skandaleskriverier i Ly af Offerets Frygt for at blive kompromitteret ved en Bevisførelse, der

konstaterer, at der virkelig har været en Gnist af Sandhed i et Baal af Løgn.

For den private Sladders Vedkommende er der næppe noget at stille op. Grundene til at fastholde Sandhedsbevisets Frihed forekommer mig her utvivlsomt at være de overvejende. Vil man overhovedet straffe privat fremsatte Sigtelser om private Forhold, maa man i hvert Fald tillade Sandhedsbeviset, og finder den forurettede sig ikke tjent med at anlægge Injuriesag, maa han lade være med at gaa til Retten, og søge ad anden Vej at slaa Bagvaskelsen ned.

Naar Sigtelsen derimod er fremsat i Aviserne eller paa anden Maade offentligt, staar den krænkede ikke paa samme Maade frit i sit Valg, om han vil gaa til Retten eller ej. Selv den, der ser mest overlegent paa gemene Æreskænderier, kan befinde sig i den Tvangssituation at være nødt til at søge Rettens Beskyttelse, og denne Omstændighed — at han i Virkeligheden ikke staar frit i sit Valg mellem, om han vil anlægge Sag eller ej, — forekommer mig maaske stærkere end noget andet at tale til Gunst for en Ordning, der lader Retten kunne ex officio udelukke Sandhedsbeviset netop i disse Tilfælde.

Fra modsat Side gores det saa gældende, dels at Udelukkelsen af Beviset vilde gaa ud over den alleruskyldigste, der ikke faar Lejlighed til at slaa Sigtelsens Usandhed ned gennem en Dom, dels at Repressionen mod de groveste Ærekrænkelser bliver for slap, idet Domstolene, der altid er tilbøjelige til at lade Synderne slippe for billigt, naturligvis vil blive yderligere befastede i deres Tendens til Mildhed, naar de ved Paadømmelsen stedse maa have den Mulighed for Øje, at Sigtelsen kan være bevisligt sand.

Den første af disse Betragtninger — at den uskyldige ikke kan opnaa fuld Oprejsning — imodegaar Professor Thyrén ved at henvise til, at det overhovedet er vanskeligt i en Injuriesag at opnaa fuld Oprejsning: *semper aliquid hæret*, og det er saa at sige umuligt at godtgøre, at et paastaet Faktum ikke har fundet Sted. Jeg

tror dog, at Professor Thyrén herved i meget høj Grad undervurderer Betydningen af, at den fornærmede faar Oprejsning gennem Dommen; det kan trods Sætningen »semper aliquid hæret« ikke nægtes, at han i mangfoldige Tilfælde vil kunne faa slaaet Løgnen ned, og jeg mener, at det om ikke altid, saa dog normalt netop vil være den fornærmedes Motiv til at anlægge Injuriesag om egentlige Sigtelser, at han vil »fralægge sig Beskyldningen«. Lad være, at det tildels er en Indbildning, at han opnaar fuld Oprejsning; en mangelfuld Oprejsning er dog bedre end slet ingen, og man vilde dog aldrig nægte en skadelidende Erstatning, fordi denne vilde være ufuldkommen eller vanskelig at beregne. Den anden Indvending, at Domstolene vil være tilbøjelige til Lemfældighed, er utvivlsomt rigtig, og særlig er det jo uomtvisteligt, at den ligefrem lognagtige Sigtelse ikke vil kunne rammes med kvalificeret Straf, naar Sandhedsbevis udelukkes.

Hvor meget man end betoner det utilbørlige og det frødsforstyrrende i disse offentlige Sigtelser om private Forhold, saa kommer man dog aldrig uden om, at Sigtelsens Sandhed eller Usandhed er af fundamental Betydning ved Bedømmelsen af dens Kvalitet som ærekrænkende.

Det uindskrænkede Sandhedsbevis giver nu Dommeren Mulighed for at paadømme en i alle relevante Henseender fuldt oplyst Sag og ved dens Paadømmelse at kunne tage Hensyn til alle undskyldende og skærpene Momenter. Retshaandhævelsen bliver i det konkrete Tilfælde retfærdig og effektiv, men Ordningen kommer til at lide af den betydelige generelle Mangel, at forholdsvis mange i og for sig strafværdige Ærefornærmelser slipper for Paatale paa Grund af de Ulemper, som ogsaa den uskyldigt eller forholdsvis uskyldigt fornærmede vil føle ved at skulle gennemgaa Bevisførelsens Skærsild.

Udelukkelsen af Sandhedsbeviset forer omvendt til, at Retshaandhævelsen for saa vidt bliver effek-

tiv, som alle strafværdige Tilfælde uden Frygt kan paatales, men til Gengæld bliver den konkrete Paadømmelse mangelfuld; Domstolene kommer til at dømme halvvejs i Blinde, og den konkrete Repression bliver forholdsvis slap, hvad der netop overfor Bladskriverier er uheldigt, idet kraftige Straffe overfor disse erfaringsmæssigt har vist sig virksomme.

Vil man se rent kriminalpolitisk paa Sagen, kunde man formulere Problemet saaledes: om det for Samfundets Interesse i, at Ærefornærmelser som disse ikke frem sættes, er den nyttigste Ordning, at alle fremkommende Tilfælde paatales, men straffes mildt, eller om det er nyttigere, at de Tilfælde, der paadømmes, rammes strængt — selv om mange Tilfælde saa unddrages fra Paatale.

Jeg skulde tro, at D o m m e r e vil være mest tilbøjelige til at holde paa Sandhedsbevisets Frihed, fordi det i al Almindelighed er dem imod at paadømme Sager, som er mangelfuldt oplyste, men at S a g f ø r e r e gennemgaaende vil foretrække en Begrænsning af Sandhedsbeviset, fordi de i særlig Grad foler Manglerne ved Paatalen og ser de Tilfælde, som ikke naar til Domstolene, fordi den fornærmede vil undgaa Bevisforelsen.

Hvad § 1 i P r o f e s s o r T h y r é n s Lovudkast angaar, bestræber det sig aabenbart for at dele Sol og Vind lige; Tanken i Forslaget forekommer mig tiltalende, men jeg maa dog betvivle, om det i Praxis vil være til den forventede Nytte, og jeg foler mig ikke overbevist om, at det vilde betyde nogen Forbedring i den Ordning, som vi allerede har i Danmark.

Set i Forhold til den danske »Parallelaktion« — Ærefornærmelser og Krænkelser af Privatlivets Fred — skulde Udkastet jo have det Hovedfortrin at fritage den fornærmede for at træffe dette Valg, idet Domstolen træffer sin Afgørelse ex officio uden Hensyn til Parternes Ønske. Det er ogsaa muligt, at Forslaget ved at afskære Bevisforelse for de oplagt utilbørlige Sigtelser frembyder nogen Fordel;

men jeg tror ganske vist ikke, at Fordelen vil blive videre betydelig, og der er særlig to Omstændigheder, der forekommer mig at maatte svække Gennemførelsen af den Tanke, der er den bærende for Forslaget. For det første vil Usikkerheden med Hensyn til, hvilken Afgørelse Retten vil træffe, vel nok bevirke, at Frygten for Sandhedsbeviset alligevel vil holde mange tilbage fra at anlægge Sag. Men for det andet — og dette er Hovedsagen — er jeg bange for, at det er noget af en Illusion, at Klageren skulde blive ganske og aldeles fri for at tage Standpunkt til Spørgsmaalet om Bevisets Tilladelighed, og navnlig tror jeg, at Forslaget i denne Henseende staar væsentligt tilbage for den hollandske Straffelov, der lader Reglen om Rettens præliminære Afgørelse gælde alle Sigtelser (undtagen Beskyldninger mod Embedsmænd), medens det foreliggende Udkasts § 1 indskrænker sig til visse Sigtelser (offentlige om private Forhold). Paa Grund af denne Begrænsning vil der nemlig, hvis Udkastets § 1 bliver til Lov, altid kunne rejses det Spørgsmaal, som slet ikke vil opstaa i Holland: Om Sigtelsen nu ogsaa horer til dem, for hvilke Retten kan nægte Sandhedsbevis, om Sigtelsen nu virkelig er en offentlig Beskyldning vedrørende private Forhold. Jeg tvivler ikke om, at Domstolene nok vil kunne træffe en Afgørelse herom, jeg tror med andre Ord nok, at Distinktionen er praktikabel; men jeg er ligesaa fuldt forvisset om, at den Sagfører, der paaberaaber sig Sigtelsens Sandhed, og vil have Sandhedsbevis fort, nok skal finde paa at gøre gældende, at Sigtelsen ikke er »offentlig fremsat« og ikke vedrører »private Forhold« — og det selv om Sigtelsen har været fremsat i Aviserne og angaar Ting, som Klageren har foretaget sig i Enrum. Men naar der saaledes opstaar Procedure herom, saa vil Klageren ikke kunne undgaa at procedere netop om Ønskeligheden af Sandhedsbevisets Udelukkelse, og Klageren vil da ikke kunne undgaa at træffe det pinlige Valg, som han skulde fritages for, og eventuelt stemple sig

selv som den, der erkender Sigtelsens Rigtighed. Og for Domstolene vil det være yderst vanskeligt at afskære Bevisforelsen, naar Parterne — frivilligt eller nødtvungent — er enige om at ønske Beviset ført.

Men hvis jeg har Ret i disse Betragtninger, saa maa der sikkert ogsaa gives mig Medhold i, at Forskellen mellem Udkastets § 1 og den danske Parallelaktion mellem Ærefornærmelser og Krænkelser af Privatlivets Fred i Realiteten bliver overmaade ringe, — saa ringe, at det næppe vil være nogen Vinding til Fordel for Udkastet at fravige de klare og simple Linjer i den gældende danske Straffelov med dens naturlige Sondring mellem Ærefornærmelser med frit Sandhedsbevis og Krænkelser af Privatlivets Fred med Udelukkelse af Sandhedsbevis. For dansk Rets Vedkommende maa Valget staa mellem at bevare den nuværende Ordning eller fuldt ud at antage det hollandske Princip.

Sluttelig skal jeg endnu bemærke, at jeg i Principet er enig i Udkastets § 5 om, at den, der har udtalt sig pligtmæssigt, kun skal kunne straffes, naar Klageren godtgør, at han ikke havde Grund til at tro paa Beskyldningens Sandhed. Jeg vilde dog give Reglen en noget større Rækkevidde end til det blot pligtmæssige og overlade noget mere til Domstolenes Skøn. Den danske Straffelov lægger Vægt paa, om Sigtelsens Fremsættelse har været »ubeføjet«, og overlader herved til Domstolenes frie Skøn Afgørelsen af, om Indklagede har haft »Føje« til at fremsætte den ubevislige Sigtelse. Straffrihed er herefter ikke indskrænket til den pligtmæssige Udtalelse, men kan efter Omstændighederne ogsaa indtræde, naar Udtalelsen er fremsat til berettiget Varetægelse af eget eller andres Tary, og til i denne Henseende at ændre den danske Straffelov, forekommer der mig ikke at være tilstrækkelig Grund.